

I Fokus

Rose mener vitenskapen bør være mer rosa

Nyhet

Tur-retur forsøker stoppa hjärnflykten
från Finland till Sverige

Leder

Dags att räkna med kvinnorna igen

Nyhet

Stort fall i jämställdheten i nordiska
maktpositioner

27. Februar 2023

Tema: Nordisk jämställdhet

Nyhetsbrev fra Arbeidsliv i Norden 2/2023

Finansiert
av Nordisk
ministerråd

ARBEIDSLIV I NORDEN

Arbeidsforskningsinstituttet
OsloMet - storbyuniversitetet
Postboks 4 St. Olavs plass, 0130 Oslo

UTGIVER

Arbeidsforskningsinstituttet
På oppdrag fra Nordisk ministerråd
Nordisk ministerråd er ikke ansvarlig for
innholdet i artiklene

ANSVARLIG REDAKTØR

Björn Lindahl

EMAIL

ainredaksjon@gmail.com

WEB

www.arbeidslivinorden.org

Nyhetsbrevet utgis i en e-postutgave,
som kan bestilles gratis fra
www.arbeidslivinorden.org

ISSN 0809-9456 tildelt: Arbeidsliv i
Norden (online)

Innhold

Dags att räkna med kvinnorna igen	3
Kvindelig iværksætter, CEO og rollemodel	4
Rose mener vitenskapen bør være mer rosa	7
Stort fall i jämställdheten i nordiska maktpositioner	10
Tur-retur försöker stoppa hjärnflykten från Finland till Sverige	14
En av fire opplever å ha fått mindre innflytelse på norske arbeidsplasser	18
Trippel av synergier i samarbeidet om life science i Öresundsregionen	21

Dags att räkna med kvinnorna igen

Det har blivit färre kvinnliga statsledare. Kort efter varandra meddelade både statsminister Jacinda Ardern i Nya Zeeland och försteminister Nicola Sturgeon i Skottland att de avgår.

LEDER

26.02.2023

AV BJÖRN LINDAHL, CHEFREDAKTÖR

Även om den senare inte kunde kalla sig ledare för ett självständigt land, var de två tydliga röster på den internationella scenen, som inte har någon motsvarighet till Angela Merkel längre.

EU-kommissionens president, Ursula von der Leyen, toppade Forbes lista över världens mäktigaste kvinnor 2022. Italiens statsminister Giorgia Meloni kom på sjunde plats.

Av 192 FN-länder styrs bara 13 av kvinnor. Danska Mette Frederiksen kommer först på 74 plats och finska Sanna Marin på 83 plats på Forbes lista. Katrín Jakobsdóttir finns inte ens med på listan, som präglas av en amerikansk syn av vad som är viktiga maktpositioner.

Arbetsliv i Nordens jämställdhetsbarometer, som ser på 24 maktpositioner i vardera nordiskt land, är ett blygsamt projekt, där målet var att ge en samlad bild av hur många kvinnor det finns i de nordiska regeringarna, arbetslivets organisationer och sex symboliskt viktiga positioner.

I år pekar kurvan kraftigt ned. Resultatet ser ut att bli att kvinnorna bara får 75 poäng, mot 92 i fjol. Måtpunkten är den 8 mars. Beror det på tillfälligheter, som vilka departement i Sveriges nya regering som styrs av kvinnor och att det just i år råkade bli mest manliga på de vi mäter?

Lägger vi för stor vikt på vem som styr LO i de olika länderna? Alla mätningar har sina svagheter men genom att konsekvent ställa samma fråga varje år går det också att få syn på sådant som annars inte skulle uppmärksammas. Som att Danmark fick sin första kvinnliga rikspolischef 2022 - i alla fall under några månader.

En annan barometer vi skriver om är den norska medbestämmandebarometern. Där får mer än 4600 arbetstagare varje år svara på frågor som om de tycker att de fått mer eller mindre medbestämmande det senaste året. Årets barometer visar att var fjärde arbetstagare anser att de fått mindre att säga till om – och det gäller framför allt i statliga verksamheter.

En sak är att kartlägga hur makten fördelas. En annan sak är att göra något åt det. Om man vill ha ett jämställt samhälle är en god utgångspunkt att se till att både män och kvinnor utbildas till olika yrken och i olika discipliner.

- Om du vill vara med om att rädda världen, så är vetenskapen en väg att gå, säger Sunniva Johanne Rose.

Hon är både bloggare och kärnfysiker och en av talarna i ett av många arrangemang över hela Norge i projektet "Jenter og teknologi" som försöker locka kvinnor till vetenskapliga studier.

Sunniva Johanne Rose budskap är att det måste vara möjligt att både intressera sig för rosa läppstift och vetenskap.

Utbildning är emellertid inte allt som behövs. För varför finns det så få kvinnliga entreprenörer? Vi möter danskan Hanne Jarmer, som likt Rose är en rollmodell på sitt område. Hon har uppfunnit ett sätt att träna hundar som ligger och har tråkigt när de är ensamma hemma.

Är det något som maktutredarna lärt oss är att få inflytande kräver att man organiserar sig. Anette Steenberg är vd för Medicon Valley Alliances, som arbetar för att underlätta för företag inom life science att samarbeta i Öresundsregionen. Det räcker inte bara med en bro – även andra åtgärder behövs.

Projektet Tur och Retur har den motsatta utgångspunkten. I Finland, och speciellt i svensktalande befolkningen i Österbotten finns det en stark flyttningstradition. Tröskeln har alltid varit låg att flytta till Sverige, som uppfattas som en hemmamarknad.

Projektledaren Linda Granback vill emellertid inte nöja sig med att bara försöka underlätta returen av finländska utvandrare till Finland. Varför inte locka svenskar dit också?

Kvindelig iværksætter, CEO og rollemodel

Hanne Jarmer er opfinder af en væghængt robot, der motionerer hundes hjerner. Hun er også rollemodel for kvindelige iværksættere, der generelt har langt sværere ved at få investorer end mænd.

TEMA

26.02.2023

TEKST: MARIE PREISLER

Det er Hanne Jarmers to hunde, der fik hende i gang som iværksætter. Hendes hunde havde et dagligt behov for at blive stimuleret på gode måder, især når de var alene hjemme, mens hun passede sit job som institutdirektør på Danmarks Tekniske Universitet, DTU. Den udfordring fik Hanne Jarmer til at spekulere over, hvordan hun kunne holde hundene sunde og glade.

- En morgen sammen med mine to hunde fik jeg den ide at kombinere hardware og software til en robot, der kunne give hundene små opgaver for godbidder. Jeg ville give mine forkælede hunde opgaver at løse, så de ikke bare tømte madskålen og lå i sofaen hele formiddagen.

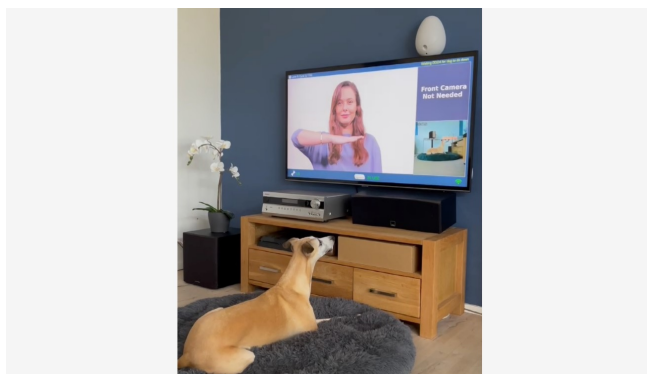
Hun gav sig straks til at undersøge, om ideen var unik, og til sin glæde konstaterede hun, at ingen tilsyneladende endnu havde fået samme ide.

Fra ide til produktion og begyndende salg gik der næsten fem år, og hun er i dag CEO for virksomheden Go Dogo, som har seks medarbejdere plus spil-testhundene Louis og Leo og Falka, der fungerer som model for virksomhedens marketingsafdeling.

Særlige investor-koder

Opfindelsen bygger på teknologier som maskin-læring og spiludvikling i kombination med viden om hundepsykologi. I

praksis er den en robot i form og størrelse som et strudseæg, der forbindes til internettet og tv'et.

Robotten 'spytter' godbidder ud, når apparatets indbyggede videofunktion dokumenterer, at hunden udfører bestemte fysiske handlinger, eksempelvis at hunden skal sætte sig, lægge sig eller rejse sig. Der er otte niveauer, og hunden lærer gradvist, hvad den skal gøre.

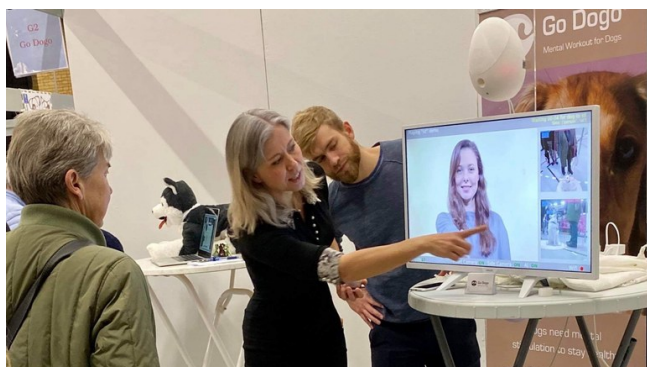
Hver gang en ny øvelse introduceres vil hunden først blive belønnet for at vente - i længere og længere tid, dog maksimum i tre minutter.

- Det er en fin vente-leg, men hvis hunden bliver lidt træt og sætter sig eller lægger sig, hvilket de fleste hunde jo gør indimellem, så får den straks et "Good boy!" og en godbid. Så hunden finder selv ret hurtigt ud af, hvordan den kan slippe for at vente, og så er den snart klar til næste niveau med en ny udfordring, forklarer Hanne Jarmer.

I modsætning til andre produkter på markedet skal hunden ikke fysisk i kontakt med produktet for at få en godbid.

- Det fjerner risikoen for, at en ivrig, sulten eller frustreret hund begynder at gnave i apparatet og derved risikerer at skære snude eller poter eller sluger splinter, siger Hanne Jarmer.

Det har krævet flere kapitaltilførsler at udvikle Go Dogo og sætte den i produktion. Hanne Jarmer er oprindeligt uddannet kemiingeniør og vurderer, at det har gjort dialogen med investorer lettere, at hun altid i sin karriere har arbejdet i fagområder, hvor der var en overvægt af mænd.

At gøre mental workout for hunde til en virksomhed har krævet investorkapital.

- At rejse kapital som iværksætter kan godt være op ad bakke, hvis man ikke kender de uskrevede regler og koder blandt investorer. Det kan være endnu sværere som kvinde, da hovedparten af investorerne er mænd. Personligt tror jeg måske, at jeg her har haft et lille forspring som kvinde, for jeg har altid været vant til at navigere i faglige projekter med en overvægt af mandlige kolleger.

Tilstræber kønsbalance

Da Hanne Jarmer skrev PhD, var hun ene kvinde ud af 20 akademikere, hvor der også var overvægt af mandlige studerende og undervisere. Selv har hun nu skabt en virksomhed, hvor der er ligelig kønsfordeling både i medarbejderstaben og i bestyrelsen. Den balance, der er opstået af sig selv, og som hun glad for.

- Jeg fornemmer, at det har en positiv effekt på både trivsel og virksomhedens resultater, at vi har en kønsmæssig balance.

På investor-siden er der derimod ikke ligevægt: Kun fire af Go Dogo's i alt 20 investorer er kvinder. Og blandt stifterne af Go Dogo er Hanne Jarmer den eneste kvinde. De tre medstiftere er alle yngre mænd, som hun lærte at kende, da de læste på DTU, og som har været med til at udvikle Go Dogo.

Hanne Jarmer er én af de danske kvindelige iværksættere, som erhvervsorganisationen Danske Erhverv udpeger i en rapport fra 2022, "25 kvindelige iværksættere du bør kende". Den sætter fokus på, hvordan Danmark og resten af Norden kan få flere kvindelige iværksættere.

Norden ligger lavt

Både Danmark, Sverige og Norge halter efter gennemsnittet i OECD, når det gælder andelen af kvinder, som er nye iværksættere, fastslår rapporten. Langt færre kvinder end mænd bliver iværksættere. For hver ti mandlige iværksættere er der i Danmark kun seks kvinder, i Sverige fem kvinder og i Norge kun fire kvinder, som bliver iværksættere.

Undersøgelsen viser også, at kvindelige iværksættere oftere end mænd støder på barrierer, når de søger kapital til deres virksomhed. Kun 1,5 procent af investeringerne i danske startups går til startups med kun kvindelige stiftere, og en af forklaringerne kan være, at der er meget få kvindelige partnere i mange kapitalfonde. Fire ud af fem europæiske kapitalfonde har kun mandlige partnere, og danske 'business angels' investerer ni tiendedel af deres kapital i startups, der kun har mandlige partnere.

Go Dogo har lige kønsfordeling blandt medarbejdere og i bestyrelsen.

Den skævhed vil Danske Erhverv til livs, og erhvervsorganisationen arbejder også for at øge antallet af kvindelige bestyrelsesmedlemmer. I Danske Erhvervs egen bestyrelse indgik i 2022 erhvervskvinden Mia Wagner, der er tidligere deltager i et kendte tv-program om at investere, "Løvens hule". Hun er co-founder af Nordic Female Founders, der arbejder for flere kvinder i iværksætteri ved at investere i startups med diversitet mellem kønnene.

Behov for rollemodeller

En medvirkende forklaring på at få kvinder bliver iværksættere er, ifølge Danske Erhvervs undersøgelse, at færre end hver sjette danske iværksætter har en kvindelig rollemodel. Andelen af kvindelige værksættere, som har en kvindelig rollemodel er dog stigende, og den udvikling glæder Hanne Jarmer:

- Rollemodeller er utroligt vigtige. Når piger og kvinder møder nogen af deres eget køn, der tør blive iværksættere, så smitter det.

Derfor er også af betydning, hvilke eksempler på iværksætter-virksomhed, man præsenterer for elever i grundskolen og på uddannelserne, mener hun:

- Vis pigerne eksempler på, at de som iværksættere kan skabe noget, der gør en forskel for nogen.

Hanne Jarmers vision er, at Go Dogo bliver en stor international virksomhed, og at teknologien på sigt vil blive brugt til en lang række formål, eksempelvis online dyrlæge-hjælp til hunde og træning af hunde til at tolerere lyde som fyrværkeri og torden. Hun vil heller ikke udelukke, at Go Dogo vil kunne udvikles til også at aktivere indekatte, selvom katte har et mindre behov for aktivering og generelt er sværere at aktivere end hunde.

- Det store gennembrud er inden for rækkevidde nu, hvor robotens sidste 'børnesygdomme' er ved at være kureret, siger hun.

Rose mener vitenskapen bør være mer rosa

Sunniva Johanne Rose er fysiker og blogger. Hun er interessert i og flink i realfag, men også glad i sko, sminke, interiør og klær. På sin akademiske reise har Rose møtt mange med fordommer mot kvinner i rosa.

I FOKUS

26.02.2023

TEKST OG FOTO: LINE SCHEISTRØEN

Som barn drømte hun om et liv i tåpiss-sko og rosa balletkjole. Hun elsket å danse og hun elsket rosa. Rose skulle bli ballettdanser.

Og som ung var hun på god vei til å oppfylle drømmen, men et eller annet sted på veien dukket realisten i henne opp. For Rose var også glad i realfag, i matematikk og fysikk. Var det en alternativ yrkesvei?

Til slutt valgte hun realfag, men fortsatte med dans i fritida. Hun elsket fortsatt rosa, var glad i fine klær, sko med høye hæler og sminke. Rose var en rosa «babe».

Akademisk reise

Fysiker og blogger Sunniva Rose var en av flere jenter som fortalte om sin akademiske reise under «Jenter og teknologi

– inspirasjonsdag 2023», arrangementet i regi av OsloMet, Universitetet i Oslo og NHO.

Det var lignende arrangementer på mange av Norges universiteter og høyskoler den 15. februar i år.

«Jenter og teknologi» er et nasjonalt rekrutteringsprosjekt med mål om å bidra til økt kvinneandel i realfag og teknologifag. Prosjektet er driftet av NHO.

Veronica Killi og Mathilde Ingeborg Nilsen Verne understreket at det er viktig å ha det litt gøy på studiene og i jobben. De serverte et fartsfylt kjemishow.

Norge har fortsatt et kjønnsdelt arbeidsmarked, og ungdom fortsetter i stor grad å velge kjønnsstradisjonelt når det kommer til utdannings- og karrierevalg. Det er særlig tydelig innenfor fag- og yrkesopplæring.

Samtidig er kompetansemangelen stor, spesielt innenfor teknologi. Nesten halvparten av bedriftene i NHOs siste kompetansebarometer sier at de har et udekket behov for IKT-kompetanse.

Møte med fordommer

Rose fortalte under arrangementet i Oslo at hun i flere år opplevde at det ikke var greit å være «rosa» og at hun opplevde å bli sett ned på fordi hun brukte tid og hjernekapasitet på det mange rundt henne så på som «overfladiske ting».

Underveis i studiene, da det gikk til trått faglig, begynte også hun å tvile:

- Kanskje de har rett? Kanskje jeg egentlig er litt dum?

Hun begynte å lure på om hun egentlig passet inn på realfag og om det kanskje ikke var plass til sårne som henne som kom på forelesninger og til lesesalen med vesken full av rosa lipgloss, i høye hæler og som hadde danselærerjobb på si.

Hun fortalte at da hun på en forelesning i studie påpekte at foreleseren gjorde en feil, ropte en medstudent: «Men Sunniva, du er jo ikke dum!»

Hun har også fått kommentarer som denne: «Atomfysikere skal ikke være blonde.»

Tok doktorgrad

Rose fullførte nemlig mastergrad med toppkarakter. Hun ble ansatt som forsker/doktorgradsstipendiat. I dag er hun kjernefysiker med doktorgrad i hvordan grunnstoffet Thorium kan brukes som atomkraftbrensel.

Hun er kommunikasjonsdirektør i Norsk Kjernekraft AS, et selskap som ønsker å bygge og drifte kjernekraftverk i Norge.

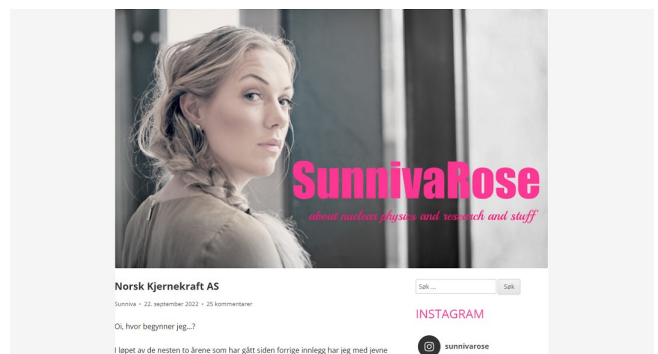
Når debatten går om kjernekraft eller ei, er Rose en av dem som ofte uttaler seg i mediene.

Rose fronter kjernekraft som en miljøriktig energiløsning på klimautfordringene.

Rosa blogg

Rose startet blogg, en rosa blogg «om kjernefysikk og forskning og sånn». Hun ville være Rose, og ikke «bare» forsker. For Rose innebærer det innslag av rosa, sminke, pynt – i tillegg til fag.

- Det er viktig for meg å understreke at det selvsagt ikke er noen motsetning mellom det å være interessert i og flink i realfag, og være glad i sko, sminke, interiør og klær, sier Rose.

Sunniva Johanne Rose har sin egen blogg. - Hvis du vil være med å redde verden, er realfag en vei å gå, er et av hennes budskap.

Med bloggen og inspirasjonsforedrag vil hun vise jenter at selv om de liker rosa, kan de bli det de drømmer om, uansett hva det skulle være.

Viktig med mangfold

Rose mener at vitenskapen bør være mer, ja nettopp – rosa. Her er det ikke fargen som er viktig, men mangfold. Så hvorfor det? Jo, fordi teknologi som utvikles av en homogen gruppe sannsynligvis vil fungere bedre for denne gruppen. Dersom teknologien utvikles av og testes av en gruppe, kan det fort bli utfordrende for andre grupper.

- Det meste vi har er utviklet av menn, påpekte Rose og ga flere eksempler på hva det kan resultere i. Her er et av eksemplene: Kvinner har 47 prosent større sjans for å bli alvorlig skadet eller dø i bilulykke på grunn av at testingen som gjøres for å minimere skaden under bilkrasj er gjort på en testdukke basert på en gjennomsnittlig mann, som er over 175 cm høy og 80 kilo tung.

- De som utviklet airbagen gjorde selvfølgelig ikke dette med vilje, men eksemplet viser at det kan være vanskelig å se hele bildet. Det samme gjelder selvfølgelig oss kvinner. Derfor er det viktig at kvinner og menn driver med forskning, mener Rose.

Flere jenter velger realfag

«Jenter og teknologi» ble startet i 2003, i regi av NHO. Tre år senere, i 2016, ble det et nasjonalt prosjekt. I dag er prosjektet finansiert over statsbudsjettet.

Søkertallene til høyere utdanning viser at flere jenter nå velger realfag og teknologifag og at vi er på rett vei, forteller nasjonal prosjektleder Monica Aasen for «Jenter og teknologi».

- Prosjektet har skapt en større bevissthet rundt det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, og bevissthet rundt behovet for mangfold innen teknologi. Vi har også bidratt til de økte søkertallene, og bidratt til at veien til teknologi nå er mer synlig for flere, som for eksempel for unge som ikke har ingeniørforeldre eller noen i familien som jobber med IT, sier Aasen.

Prosjektet vokser stadig. I år skal det på turné i hele Norge, det skal gjennomføres bedriftsbesøk for flere tusen jenter, det er flere inspirasjonsdager på gang og prosjektet er synlig blant annet på TikTok.

- Vi behøver alle typer folk for å utvikle alle typer teknologi, slik at det fungerer optimalt for alle. Mangfold er ikke et praktord, det er nødvendig, sier Aasen.

Stort fall i jämställdheten i nordiska maktpositioner

Det blev ett kraftigt fall från 92 kvinnopoäng till 77 i Arbetsliv i Nordens jämställdhetsbarometer för 2023, som mäter om det är en man eller kvinna på 24 maktpositioner i de fem nordiska länderna. Barometern är konstruerad så att 100 poäng för båda könen innebär full jämställdhet.

NYHET

26.02.2023

TEXT: BJÖRN LINDAHL, FOTO INGEMAR LINDEWALL/KUNGL. HOVSTATERNA

Diagrammet visar antal kvinnliga poäng som uppnåtts på 24 olika maktpositioner. 100 poäng betyder full jämställdhet.

Förklaringen till fallet finns huvudsakligen i svensk politik och i att den isländska LO-ledaren har avgått. Ändringarna i de andra länderna var små. Under det gångna året bildades det visserligen en ny regering i Danmark, men Mette Fredriksen är fortfarande statsminister och flera kvinnliga ministrar fortsatte, om än i nya departement.

I Sverige var det emellertid ett skifte mellan de två politiska blocken. Bara två personer i Ulf Kristersson regering hade haft erfarenhet som ministrar tidigare; utrikesminister Tobias Billström och finansminister Elisabeth Svantesson.

I jämställdhetsbarometern finns 13 ministerposter med. Eftersom detta är en nordisk barometer har vi valt de 12 ministrar som deltar i samarbetet inom Nordiska ministerrådet, samt försvarsministern. På det området har det ännu inte etablerats ett ministerråd, men det är nog bara en tidsfråga om Finland och Sverige blir medlemmar av Nato.

I Magdalena Anderssons regering, den första någonsin i Sverige som lett av en kvinna, var det 23 ministrar, varav 12 kvinnor. Det gav en kvinnoandel på 52 procent. I Ulf Kristerssons regering är det 25 ministrar, varav 12 kvinnor, vilket ger en kvinnoandel på 48 procent.

Skillnaden kan verka liten, men i AIN:s jämställdhetsbarometer fick Magdalena Andersson regering 12 poäng, medan Ulf Kristerssons bara får 6 poäng.

Barometern tar hänsyn till att ministrar inte har lika mycket makt, eller får lika mycket uppmärksamhet. Statsministern

får därför 5 poäng, finansministern 3 poäng och utrikesministern 2 poäng. De övriga ministrarna får ett poäng var.

I regeringen Andersson var både stats- och utrikesministern kvinnor och det var dessutom sex andra kvinnliga ministrar som kvalificerade till poäng, sammanlagt 13 poäng. I Ulf Kristersson regering är finansministern en kvinna, men bara tre andra ministerposter kvalificerar till poäng. Resultatet blir alltså mer än en halvering av de politiska poängen i Sverige, till 6 poäng.

2023	Danmark	Finland	Island	Norge	Sverige
Statsminister 5 p	X	X	X		
Finansminister 3 p		X			X
Utrikesminister 2 p			X	X	
Socialminister	X	X		X	
Arbetsminister	X	X		X	
Näringslivsminister			X		X
Justitieminister		X		X	
Försvarsminister					
Transportminister					
Jordbruksminister			X	X	
Kulturminister			X	X	X
Utbildningsminister	X	X		X	
Miljöminister		X			X
	8 p	13 p	10 p	8 p	6 p

Så här kommer det att se ut den 8 mars 2023 (om inget oväntat sker de närmaste dagarna).

Ebba Busch är departementschef i Energi- och näringslivsdepartementet. Den nya regeringen fick hård kritik för att den lade ned miljödepartementet. Miljön lyftes i stället över till Näringslivs- och klimatdepartementet. Men vi ger ett poäng till Romina Pourmokhtari som miljöminister. Parisa Liljestränd får också ett poäng som kulturminister.

Jämfört med 2022 är det inga skillnader på vem som leder de tre största fackliga organisationer eller vilka som styr arbetsgivarnas organisation. Bland de fem symboliska maktpositionerna har Antje Jackelén avgått efter fem år som Sveriges första kvinnliga ärkebiskop. Det betyder att Sverige får 12 poäng i år mot 20 år 2022.

Den 15 december 2022 bildade Mette Fredriksen sin andra regering, denna gång med ett utvidgat parlamentariskt underlag som bestod av Socialdemokratiet, Venstre och Moderaterne.

Ane Halsboe-Jørgensen gick från kultur till arbete och Pernille Rosenkrantz Theil gick från utbildning till social.

Där övertog hon efter en man, medan Ane Halsboe Jørgensen, fick en man som efterträdare, så det jämnade ut poängställningen. Samtidigt lämnade Trine Bramsen, som hade den något ovanliga kombinationen av att vara kommunikations- och jämställdhetsminister. Thomas Danielsen tog över som kommunikationsminister, medan Marie Bjerre blev jämställdhetsminister. Till sist blev det en man istället för Lea Wermelin som miljöminister. Detta medförde sammanlagt en förlust på två politiska poäng för Danmark.

I Mette Frederikssens andra regering finns det åtta kvinnor, mot 6 kvinnliga ministrar i hennes första. Samtidigt ökar antalet ministrar från 20 till 23. Det betyder att kvinnoandelen inte ökade fullt så mycket, från 30 procent till 34,7 procent.

Det blir två poäng mindre på maktpositionerna inom arbetslivet. I barometern ges det 4 poäng till ledaren av LO och 2 poäng vardera till ledarna för tjänstemännens och akademikerernas organisationer.

Danmark skiljer sig emellertid från de övriga nordiska länderna eftersom det danska LO gick ihop med tjänstemannaförbundet FTF från den 1 januari 2019 och bildade Fagbevægelsens Hovedorganisation, FH.

Eftersom den nya organisationen har lika många medlemmar som LO och FTF valde vi att fördela de sex poängen så att ledaren Lizette Risgaard, som kom från LO, fick fyra poäng och att vice ordföranden, som kom från FTF, fick två poäng. Fram till 3 november 2022 var det Bente Sorgenfrey. Hon valde då att pensionera sig och efterträddes av Morten Skov Christiansen, som nu är den som har ansvaret för det fackliga samarbetet med Norden och EU. Det betyder att Danmark förlorade ytterligare två poäng i barometern.

Ibland kan omständigheterna leda till överraskande utnämningar. I fjol var det Jens Stoltenberg, som alla trodde skulle bli Norges nya centralbankschef, som i stället övertalades att fortsätta som generalsekreterare i Nato. Därmed blev Ida Wolden Bache centralbankschef.

I år kunde nästan Danmark ståta med sin första kvinnliga *rigspolitichef*, som är den översta ledaren för polisen. I sex månader har Lene Frank haft den positionen. Hon utnämndes den 22 augusti 2022, eftersom den tidigare chefen, Thorkild Fogde, efterforskades för sin roll när Danmark avlivade alla sina minkar på grund av coronapandemin. Kritiken mot Fogde handlade om att det hävdades att han visste att det inte fanns någon laglig rätt att avliva friska minkar och ändå avsatte polisresurser till det. Efter granskningen av hans roll frikändes han emellertid och återinträdde den 10 februari som *rigspolitichef*.

Som AIN har skrivit om tidigare, avgick Drífa Snædal, den isländska ledaren för ASÍ, som motsvarar LO, den 10 augusti i fjol. Kristján Snæbjarnarson tog över som konstituerad ledare fram till ASÍ:s kongress i oktober. Han meddelade innan kongressen att han inte kandiderade att fortsätta som ordförande.

Kongressen blev emellertid en stormig historia, där ledarna för tre stora förbund lämnade kongressförhandlingarna: Ragnar Þór Ingólfsson, ordförande i VR, Sólveig Anna Jónsdóttir, ordförande i Eflinger samt Vilhjálmur Birgisson, ordförande för Fackförbundet. Även en stor del av kongressdeltagarna från dessa förbund lämnade salen.

Striden inom ASÍ handlar om att de tre förbunden, som sammanlagt har mer än hälften av de 113 000 yrkesaktiva medlemmarna, är missnöjda med det inflytande de har, men det handlar också om personstrider.

I den situationen beslöts det att ajournera kongressen till 2023. I april i år ska ett nytt datum för att återuppta kongressen meddelas. Kristján Snæbjarnarson fortsatte som ordförande eftersom de omständigheter som uppstod enligt honom var "utan motstycke".

Även inom isländsk politik har det skett stora omvälvningar, men än så länge mest i opinionsmätningarna.

Katrín Jakobsdóttir har nu varit statsminister i drygt fem år, men stödet för hennes parti har minskat kraftigt. Gröna Vänstern, får rekordlåga 6,8 procent i den opinionsmätning som Gallup presenterade 31 januari. I Alltingsvalet 2017, då hon blev statsminister, fick partiet 16,9 procent av rösterna

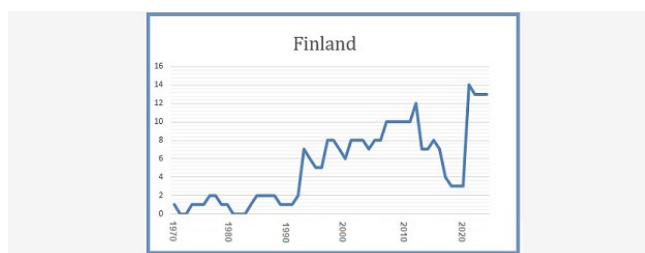
I januarimätningen blev Socialdemokraterna för första gången på 14 år det största partiet på Island, med 25,3 procent av sympatierna. Det är högre än det konservativa Självtändighetspartiet, som backade till 23,2 procent.

I Norge blåser de politiska vindarna åt motsatt håll. Där är det Arbeiderpartiet som får rekordlåga tal i opinionsmätningarna. Enligt den senaste opinionsmätningen får partiet rekordlåga 16,8 procent.

De norska socialdemokraterna regerar tillsammans med senterpartiet, och har fått kämpa med ökade ström- och matpriser, kriser i vården och misslyckade projekt som Follobanan, en järnvägstunnel som byggts från Oslo till Ski för 37,5 miljarder norska kronor, men som stängdes en vecka efter invigningen på grund av att det uppstod brand i strömledningarna.

Det har emellertid inte skett några förändringar alls på de positioner vi mäter, sedan 8 mars i fjol och Norge får därför oförändrat 17 poäng.

Inte heller i Finland har det skett några ändringar på maktpositionerna i Jämställdhetsbarometern, så landet får oförändrat 13 poäng. Ministrarna står för alla dessa och den finska regeringen är den med flest kvinnor i Norden, 10 av 19, vilket motsvarar 53 procent.

Den 16 april kan det ske stora ändringar i finsk politik. Då är det riksdagsval. Om Sanna Marin tvingas lämna som statsminister kanske det blir till en ännu viktigare post. Hon nämns som en tänkbar efterträdare till EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen, som tillträdde den 16 juli 2019. Hon valdes för fem år, vilket betyder att hon sitter fram till juli 2024.

Enligt uppgifter i finska medier vill socialisterna och demokraterna i EU-parlamentet ha Sanna Marin som ledande kandidat i EU-valet 2024.

- Marins liberala värderingar i kombination med en hård linje mot Ryssland ses som en vinnande kombination, som möjligen lockar stöd även från andra parlamentariska grupper och från de östliga och västra medlemsstaterna, skriver Euractive.

Tur-retur försöker stoppa hjärnflykten från Finland till Sverige

På puben nära det svenska riksdagshuset är bordet fullt. Ett tiotal invandrare har samlats till den månatliga träffen för Svenskösterbottningar i Stockholm. Det är en aktiv förening. Förutom månadsträffarna på puben har man en kör och andra gemensamma aktiviteter.

NYHET

26.02.2023

TEXT OCH FOTO: BENGT ÖSTLING

Finländarna är den äldsta och största invandrargruppen i Sverige. Men nu är de finländska myndigheterna bekymrade för flyttandet. Alltför många har åkt västerut. På Finlandshuset i Stockholm administreras projektet Tur och Retur som ska locka hem utvandrarerna, speciellt de svenskspråkiga.

Under de senaste 20 åren har ca 20 000 finlandssvenskar flyttat till Sverige. Endast en liten del återvänder. Därför befaras det att det uppstår brist på kompetent, svenskspråkig arbetskraft i Finland.

Enkelt emigrera

Det hörs många glada skratt på puben den här fredagskvällen. De som träffas har skapat ett nytt liv i

Sverige, men det känns ändå bra att få tala det gamla modersmålet, i det här fallet några av de svenskösterbottniska dialekterna.

- Vi trivs i Sverige och har inga planer på att flytta hem. Från höger Christian och Kerstin Andersson, Yvonne och Peter Ahlstedt, Gunilla Malmstedt samt Jenny Maria Ahlstedt, ordförande för Svenska Österbottningar i Stockholm.

Det krävs både mod och äventyrlust att emigrera. De som inte vågar resa eller trivs bäst hemma, de stannar. Det som återkommer i det böljande samtalet är ändå att allt ordnade sig så enkelt. Det öppna svenska samhället tog väl emot de här invandrarna.

- Den minsta kulturkrocken i världen måste ju vara att flytta till Sverige från det svensktalande Österbotten, säger en runt bordet. Allt är bekant, man har sett Sveriges tv sedan barnsben och några språkproblem finns egentligen inte.

De som har samlats den här kvällen säger alla att de trivs i Stockholm, att det har gått bra för dem. De flesta kom på prov, men bestämde sig snabbt för att stanna. Några problem att få arbete fanns ju inte, i motsats till Finland.

- Christian Andersson från Jakobstad kom till Stockholm direkt efter avtjänad värnplikt. I Finland fanns inga jobb, i Sverige blev han mottagen med öppna armar.
- Gunilla Malmstedt kom redan år 1979, efter några års yrkesutbildning i Finland. Hon började i Stockholm som butiksbiträde, vidareutbildade sig utomlands och återvände till Sverige.
- Peter Ahlstedt talar om att han nu lever sitt drömliv i Sverige. Han kom som vuxen, år 2012. Han jobbar som egenföretagare och konsult. Hans fru Yvonne tyckte det var självklart att han skulle åka. Hon kom några år senare och jobbar som terapeut. Några år senare kom också deras dotter Jenny Maria Ahlstedt. Hon kom först för att studera, och nu jobbar hon liksom de andra på en svensk arbetsplats med ekonomi.

De andra runt bordet har liknande historier. Många invandrare kommer som familj. Det sägs ge den bästa integreringen via barnens skolgång. Man kommer hastigt in i samhället. Men om man kommer som ung hittar man kanske en partner först senare, bland svenskarna, eller andra invandrare.

Valfråga

Finländarna har varit en välkommen arbetskraft i den svenska industrin.

- Sverige skulle inte ha klarat sig utan invandringen, det är vi som har byggt Sverige, säger Christian Andersson. På 1960- och 70-talet kom grekerna och finländarna, sedan jugoslaverna, och på senare tid från hela världen.

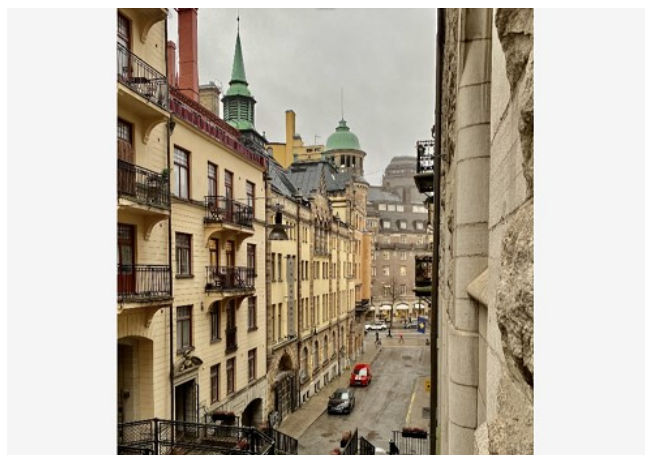

Christian Andersson från Jakobstad kom till Stockholm direkt efter avtjänad värnplikt. Här med sin fru Kerstin.

Det har inte gått lika problemfritt för andra grupper som för finländarna. Många pekar nu på invandringen och bristande integration som en viktig orsak till kriminalitet och oro i Sverige. Samtidigt är behovet av arbetskraftsinvandring stort. Det var ett viktigt tema i den svenska valdebatten i september i fjol och blir det säkert också i Finland i april 2023.

Finlandshuset får nya uppgifter

Finlandsinstitutet har haft många uppgifter sedan grundandet på 1970-talet. Kontaktcentrum och Tangopalats för de första invandrarna; mötes- och kulturutrymmen för att stärka samarbetet mellan Sverige och Finland - och det enda finska resursbiblioteket i Sverige, för att föra språket vidare till nästa generationer.

Finlandshuset till vänster i bilden, huset utan balkonger.

Huset är en viktig samlingspunkt för de ca 100 000 personer med finländska rötter som bor i Stockholmsregionen och deras organisationer.

Institutet försöker också modernisera bilden av Finland i Sverige, som ibland uppfattas som ytlig och delvis gammalmodig.

Tur-retur-projektet vill vända flyttvågen

Här administreras också Tur-retur-projektet, som strävar till en lättare återvändo till den finländska arbetsmarknaden för finländare som flyttar hem från Sverige.

Projektet Tur-retur motiveras med den allt snabbare migrationen från Finland till Sverige, uttryckligen bland högre utbildade svensktalande finländare. Det är rentav tal om en hjärnflykt nu, även om Sverige alltid har lockat finländare.

Läs vårt tema om den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. En av de många som flyttat flera gånger mellan de olika sidorna av Östersjön är Gunnel Helander, som håller i dockvagnen ovanför. Foto

Den svenskspråkiga befolkningen i Finland har en stark flyttningstradition. Tröskeln har alltid varit låg att flytta till Sverige, som uppfattas som en hemmamarknad.

Flytta till Finland - på deltid?

Anders Eriksson, direktör för Finlandsinstitutet i Stockholm, såg till att projektet kom till och fick finansiering från Svenska kulturfonden, enligt Magmas rapporter.

Målet hösten 2021 var att vända på flyttvågen, och med olika metoder underlätta för en flytt tillbaka till Finland. Det skedde bland annat genom kurser i finska på olika nivåer, för dem som vill förbättra sin finska för att klara sig på arbetsmarknaden i Finland.

Projektet lyfter också fram distansarbete och tvåplatsboende som en möjlighet. Pandemin har visat att det är fullt möjligt, beroende på jobb, att bo i det ena landet och jobba på distans till det andra.

Inte råd att tappa talangerna

- Finland har inte råd att tappa hur många talanger som helst, det har lett till arbetskraftsbrist, säger Anders Eriksson. Men för att klara sig tillbaka i Finland måste man nog ha följt vad som händer i hemlandet och ha kunskap i finska.

Därför ordnas både språkkurserna och olika evenemang om Finland både för svenskar och för finländare. Projektet har pågått i två år och Anders Eriksson hoppas på fortsatt finansiering. Ett besked kommer under våren.

Linda Granback har sett flera finländare flytta tillbaka till Finland - särskilt under pandemin.

Linda Granback är projektledare för Tur-Retur, och själv relativt ny i Sverige. Nu administrerar hon språkkurserna och försöken att jämna ut flyttvågen.

- Först var tanken att underlätta för finlandssvenskar att flytta tillbaka, när allt fler helt tydligt kom för att stanna. Men senare breddades det. All inflyttning gynnar ju Finland, vi upplyser nu också svenskar om möjligheten att bo, jobba och studera på svenska i Finland. Ett sidospår som redan haft framgång är att öka antalet rikssvenska studerande vid finlandssvenska högskolor.

Barn och rötter kan avgöra framtidens bosättning

Linda Granback har sett en del återflyttning. Flera flyttade hem till Finland under pandemin. Men också fler svenskar får upp ögonen för Finland, även om steget att flytta dit är större för dem.

För finländarna finns olika motiv att flytta. En brytpunkt är vid pensioneringen. Då beror mycket på var barn och barnbarn finns, och om man ännu har en sommarstuga eller släkt kvar i Finland, förklarar Linda Granback.

Andra brytpunkter är när studierna är avslutade eller när man skaffar barn. Den finländska skolan har gott rykte och uppfattas av både svenskar och finländare som en orsak att flytta, för barnens skull. Den senaste tidens våldsdåd i Sverige kan också påverka beslutet, tror Linda Granback.

Finska lönar sig – också i Sverige

Många finländare med svenska som modersmål flyttar till Sverige just för att de vill slippa finskan, deras finska räcker inte för att jobba i Finland. Tröskeln att börja lära sig finska i Sverige kan alltså vara hög, medger Linda Granback och Anders Eriksson.

Det svenska näringslivet har nytta av finskan just nu med tanke på den stora exporten. Många företag i östra Finland söker nya marknader i Sverige då gränsen mot Ryssland stängs.

Men också engelskan har blivit ett allt vanligare språk i kontakterna mellan Finland och Sverige. Det är mycket möjligt att de senaste månadernas Nato-samarbete har utökat det politiska samarbetet uttryckligen på engelska, säger Anders Eriksson.

Identiteten och solidariteten

Samtalet runt pubbordet har gått över till djupare frågor om identitet och svenskarnas syn på invandrare från öst. Finlän-darna anses vara goda och eftertraktade arbetstagare. Flitiga och alltid på jobb. Så har det inte alltid varit, till en början ansågs finlän-darna lätt ta till både flaskan och kniven.

De senaste decenniernas finländska invandrare är ofta högre utbildade, inga riktiga knegare, så de har en annan social status och ses knappt som invandrare.

Den klassiska och känsliga frågan till invandrare är var deras solidaritet ligger. Var är "hem" för dem? Åker de hem till Finland till julen eller åker de hem till Sverige efteråt? Och vilket land håller de på i ishockey, fotboll och eller den årliga friidrottskampen, som i Sverige kallas Finnkampen.

Den här frågan engagerar i synnerhet männen runt pubbordet. De har avvikande svar, men lovar att inte komma ihåg vad som har sagts följande dag.

Också politiken kan vara känslig. Traditionellt har socialdemokraterna ansetts vara ett starkt parti bland de finländska arbetarna i Sverige. Men numera kommer många partier för att värva röster bland de sverigefinländare som ännu får rösta i det gamla hemlandet. Inför valet i april har Svenska folkpartiet rentav aktiverat sig med en egen lokalavdelning i Stockholm. De har tiotals tusen röster att hämta.

En av fire opplever å ha fått mindre innflytelse på norske arbeidsplasser

Hver fjerde arbeidstaker i Norge opplever å ha fått mindre medbestemmelse på arbeidsplassen, viser Medbestemmelsesbarometeret 2022. Nedgangen er spesielt stor blant de som jobber i offentlig sektor.

NYHET

17.02.2023

TEKST: LINE SCHEISTRØEN, FOTO: BJÖRN LINDAHL

I statlig sektor og i statseide virksomheter svarer om lag hver tredje arbeidstaker at de opplever å ha fått mindre innflytelse på arbeidsplassen, viser Medbestemmelsesbarometeret 2022, som er en årlig undersøkelse som måler temperaturen på ansattes medbestemmelse i arbeidslivet.

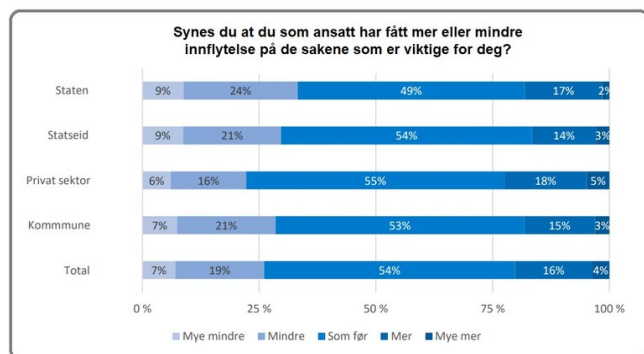
Forskerne Inger Marie Hagen og Elin Moen Dahl på AFI er ansvarlige for 2022-utgaven. Resultatene ble presentert 24. januar på Litteraturhuset i Oslo.

Hovedfunnene

Arbeidstakeres innflytelse har holdt seg stabil siden 2016. Dette gjelder både innflytelse på eget arbeid, organiseringen av arbeidet og på virksomhetsnivå.

- Hver fjerde arbeidstaker oppgir å ha fått mindre innflytelse på viktige saker de tre siste årene.
- Hver tredje arbeidstaker i statlig sektor og i statseide virksomheter svarer at innflytelsen har blitt mindre.
- Hver femte arbeidstaker svarer at innflytelsen har økt.
- Det er en sterk sammenheng mellom ledelsesform og opplevelsen av tillitsvalgtes innflytelse. Åpenhet øker tillitsvalgtes innflytelse, mens formalisme og kontroll reduserer innflytelsen.

Prosjektleder Inger Marie Hagen, forsker på AFI, ble overrasket over at så mange opplever at de har fått mindre innflytelse i de siste årene. Hun peker spesielt på resultatene fra offentlig sektor og statlige virksomheter.

Kilde: Medbestemmelsesbarometeret 2022. Grafen er litt forenklet.

Men på spørsmål om man har fått mindre eller mer innflytelse på saker som er viktige for den enkelte i de tre siste årene, er andelen som svarer at de har fått mye mindre eller mindre innflytelse større enn andelen som svarer at de har fått mer eller mye mer innflytelse. Dette gjelder i alle de fire sektorene (stat, statseide virksomheter, privat sektor og kommune).

De to AFI-forskerne, Inger Marie Hagen og Elin Moen Dahl, begge til venstre, er ansvarlige for 2022-utgaven. Kjersti Barsok, leder i Norsk Tjenestemannslag, til høyre, øverst, karakteriserer resultatene som nedslående. Kristin Utne i

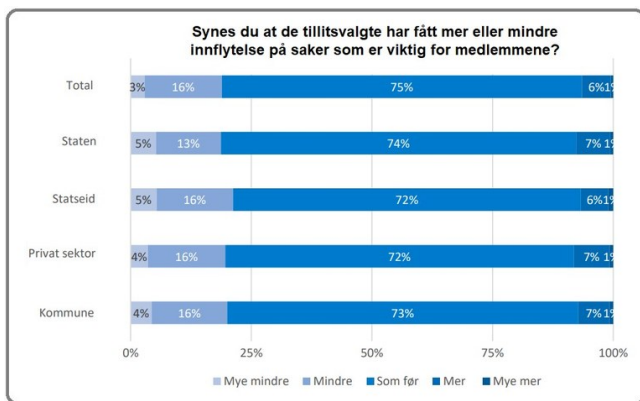
Legeforeningen, nedenfor til høyre, mener at tillitsvalgte ofte kommer for sent inn i prosessene for å få innflytelse.

- At en tredjedel opplever at de har mindre innflytelse nå enn for tre år side, er ganske stor endring, sier hun.

Samtidig svarer en av fem at de opplever at de har fått mer innflytelse.

Tillitsvalgte og innflytelse

Forskerne peker på at arbeidstakernes grad av innflytelse henger sammen med ledelsesform, med virksomhetens organisering og med de tillitsvalgtes rolle.

Det er en sterk sammenheng mellom ledelsesformer og ansattes innflytelse. En tilsvarende sterk sammenheng er det mellom ledelsesform og oppfattelse av tillitsvalgtes innflytelse.

- Nær en av fem - 19 prosent - svarer at tillitsvalgte har fått mye mindre eller mindre innflytelse, mens bare 7 prosent svarer mer eller mye mer.
- Ansatte gir uttrykk for at de er fornøyde med jobben som tillitsvalgte gjør.
- Arbeidsmiljø, arbeidstidsordninger og ansattes medbestemmelse og medvirkning topper listen over saker arbeidstakerne vil at tillitsvalgte skal jobbe med.

- Ansatte opplever altså at de selv har fått mindre innflytelse og de opplever at de tillitsvalgte har fått mindre innflytelse, sier Hagen.

Lønn foran klima

For første gang i forbindelse med Medbestemmelsesbarometeret har forskerne sett på hvor godt rustet partssamarbeidet er til å håndtere to særdeles aktuelle temaer: Digitalisering og klimakrisen.

Alle er enige i at klima er den største utfordringen vi står overfor, understreker forskerne, men samtidig forteller svarene at klimaspørsmålet sjelden når høyt opp på agendaen hos ledere, tillitsvalgte og ansatte.

- Nesten seks av ti arbeidstakere sier de er villige til å endre arbeidsmåter av hensyn til klima, men bare en av ti er villig til å ofre lønnsøkning for å gjøre virksomheten mer klimavennlig.
- Flere mener at tillitsvalgte skal konsentrere seg om lønns- og arbeidsforhold, enn de skal fremme klimakrav i f.eks. tariffavtaleforhandlinger.

- Det er feil å lese resultatene som om at folk ikke er interessert i klima. Det kan virke som om partene i arbeidslivet ikke helt har funnet ut hvordan de skal jobbe med klima i det ordinære partssamarbeidet, sier Hagen.

Uttrykk for avmakt?

Omfanget av digitalisering er betydelig i arbeidslivet. I denne undersøkelsen er arbeidstakere blant annet spurt om arbeidshverdagen er blitt mer eller mindre preget av digitalisering i løpet av de tre siste årene.

- Halvparten svarer at jobben er blitt mer preget av digitalisering.
- To av fem arbeidstakere sier at digitalisering føret til mye frustrasjon.
- Nesten to av fem mener at digitalisering fører til at det blir større forskjeller mellom de ansatte.
- To av fem mener at digitalisering fører til at man bruker mer tid på rapportering.

Men til tross for dette, viser resultatene at det er lite engasjement fra både medlemmer og tillitsvalgte, og at digitalisering og teknologisk utvikling sjelden er på agendaen når ledere og tillitsvalgte møtes.

Forskerne stiller blant annet følgende spørsmål i en kronikk i Dagens Perspektiv:

Skyldes den manglende interessen at digitaliseringsprosessen går så greit og smertefritt at tillitsvalgte bør prioritere å bruke kreftene på andre ting?

Eller er svarene et uttrykk for avmakt blant medlemmer og tillitsvalgte, at de mangler kunnskap og evne til å gå inn i prosessene? Kan det tenkes at dette også gjelder mange ledere og at digitaliseringsprosessen blir styrt av eksterne konsulenter som setter både ledere og tillitsvalgte på sidelinjen?

- Staten må skjerpe seg

Kjersti Barsok, leder i Norsk Tjenestemannslag (NTL), karakteriserer noen av funnene som nedslående, mens Forskerforbundets nestleder Kristian Mollestad mener rapporten bør være en vekker.

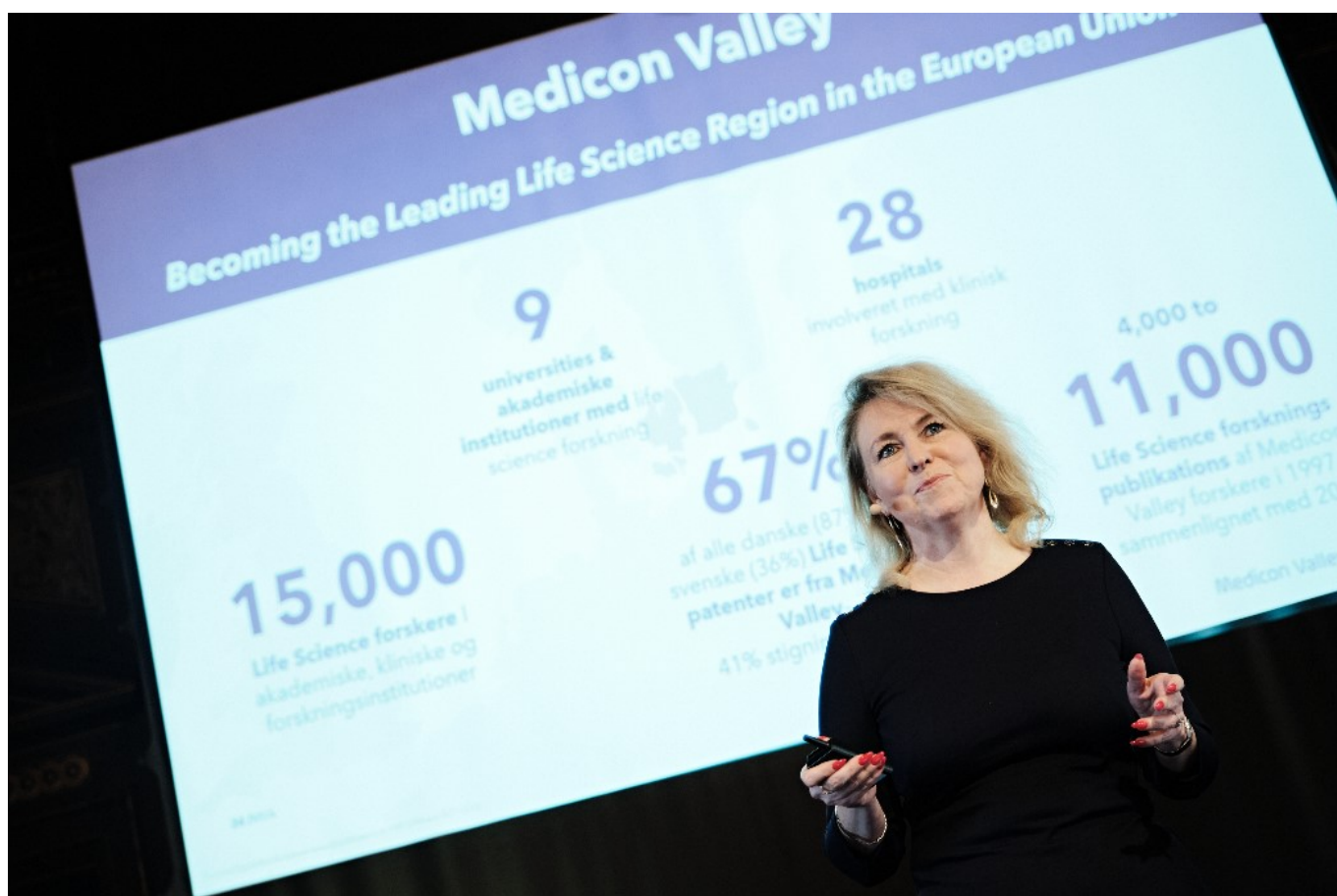

Kristian Mollestad er nestleder i Forskerforbundet.

- Det er bekymringsfullt at det er de ansatte i staten som i størst grad opplever at de har fått mindre innflytelse de siste tre årene. Regjeringen er tydelig på at den ønsker et sterkere partssamarbeid og mer tillitsbasert ledelse. Samtidig er det i statlig sektor, der regjeringen selv har størst innflytelse over arbeidsgiverpolitikken, at utviklingen er verst. Det er rett og slett ikke bra nok. Staten må skjerpe seg som arbeidsgiver, mener Mollestad.

Kristin Utne i Legeforeningen mener at tillitsvalgte ofte kommer for sent inn i prosesser og derfor ikke får reell påvirkning på viktige beslutninger.

– Innenfor helse er løpet ofte kjørt når det på høyere nivå er besluttet å ta i bruk for eksempel nye digitale verktøy fra USA hvor leverandøren setter store begrensninger til den enkeltes mulighet til å kritisere løsningen eller komme med innspill, fortalte Utne under lanseringsseminaret.

Trippel av synergier i samarbetet om life science i Öresundsregionen

Räcker det med en bro för att den gemensamma arbetsmarknaden i Öresundsregionen ska expandera eller krävs det mer? Svaret Medicon Valley Alliances vd ger är: Vi måste bli bättre på att också se andra faktorer som gynnar både Danmark och Sverige och utnyttja potentialen i dem.

NYHET

15.02.2023

TEXT: FAYME ALM, FOTO: PETER BRINCH/ ØRESUNDSBRON

- Om man jobbar tillsammans kan man göra mer än om man är ensam. Vårt system har visat sig vara starkt och själv-genererande. När vi samarbetar, nätverkar och kunskapsdelar blir helheten större än summan av delarna.

Det säger Anette Steenberg till Arbeidsliv i Norden en solig januarifredag i Köpenhamn. Denna danskfödda vd för

Medicon Valley Alliance har strax innan från scenen berättat för publiken om framgångarna för den icke vinst-drivande organisationen inom life science med mer än 320 medlemmar på båda sidor om Öresund.

- I vår organisation finns privata bolag etablerade både i Danmark och i Sverige liksom specialiserade sjukhus och universitet som producerar forskare. Det är en trippel som skapar

synergier och som drar till sig utländska bolag, säger Anette Steenberg.

Børshuset i Köpenhamn har långa anor.

Vi befinner oss i Børsen som Christian IV lät uppföra för att få i gång Köpenhamns handel. Byggnaden stod klar i mitten av 1620-talet och lär då ha haft 40 marknadsstånd på de två våningsplanen.

Med plattformen i Öresundsregionen som förebild

Liksom Børsen skapades Medicon Valley Alliance för att bli en marknadsplats. Året var 1997 och namnet var ursprungligen Medicon Valley Academy. Från 2007 har organisationen sitt nuvarande namn.

Syftet med alliansen är att verka som en plattform för att klustret av verksamheter i Danmark och Sverige som på ett eller annat sätt arbetar med life science ska kunna utbyta idéer och tjänster.

Men arbetet stannar inte vid att endast utveckla plattformen i Öresundsregionen. Medicon Valley Alliance är i samarbete med Lunds universitet, projektledare för HALRIC, ett treårigt Interreg-projekt mellan Tyskland, Norge, Danmark och Sverige med fokus på att transformera forskning till innovation utifrån Öresundsregionens unika infrastruktur för life science, berättar Anette Steenberg.

Hon håller dock fast vi att plattformsutveckling bör starta mellan endast två stater.

- Då blir det enklare än om alla nordiska länderna ska vara med redan från början. Det skulle ta för lång tid. Vi i Medicon Valley Alliance behöver först bevisa i det lilla att det funkar och sedan gå till det större sammanhanget.

Öresundsregionen – en del av Nordeuropas arbetsmarknad

Anette Steenberg och Medicon Valley Alliance är en av de intresseorganisationer som tillsammans med representanter från näringsliv, nordiska ministerrådet, media, danska folketinget och svenska riksdagen träffas denna dag i Børsens

stora sal för att diskutera inte bara möjligheterna i Öresundsregionen utan också utmaningarna.

Flera av frågorna som diskuteras under mötet i Köpenhamn handlade om pendlarnas situation.

Öresundsbron är värd för mötet vars utgångspunkt är att expansionen av arbetsmarknadsregionen står för dörren. Om sex år ska Fehmarn Bält-förbindelsen mellan Danmark och Tyskland invigas. En sänktunnel som med sina 18 km kommer bli världen längsta, byggd med stöd från EU:s infrastrukturfond för att stärka transportnätet och öka frakttransporter med tåg inom EU.

En förbindelse som ska lösa upp flaskhalsen mellan Norden och kontinenten och därmed bidra till en större gemensam arbetsmarknad i Nordeuropa.

- Infrastrukturen betyder mycket för produktionsverksamheterna inom life science. Med tanke på att vi redan har samarbete med Oslo och Hamburg blir tillgången till anläggningar som ESS och MAX IV i Lund och DESY och European XFEL i Tyskland större när Fehmarn Bält-tunneln är på plats, säger Anette Steenberg.

En tågresan genom tunneln från Rødbyhavn på den danska ön Lolland till Puttgarden, på den tyska ön Fehmarns i norra Tyskland kommer ta 7 minuter, en bilresa 10 minuter.

Utmaningarna

Transportvägen mellan Danmark och Tyskland är inte den enda flaskhalsen som behöver röjas för att Öresundsregionens arbetsmarknad ska nå sin fulla volym.

För dem som helt konkret utgör den gemensamma arbetsmarknaden, de som med tåg eller bil tar Öresundsbron till jobbet på andra sidan eller korsar sundet med färjan mellan Helsingborg och Helsingør, behövs bättre villkor, krav som framförts under flera år.

Flera av frågorna som diskuteras under mötet här i Köpenhamn handlar därför om pendlarnas situation och vad som ska till för att attrahera fler som vill göra resan mellan Sverige och Danmark eller vice versa.

Några av de krav som ställs från scenen är att:

- gränskontrollerna mellan Danmark och Sverige ska bort – ”polisen ska stoppa kriminella, inte pendlare”, som en av talarna uttryckte det. (Sydsvenska handelskammaren har efter detta möte lämnat en begäran om rättsprövning av de inre gränskontrollerna till Högsta förvaltningsdomstolen.)*
- skatteavtalet mellan Danmark och Sverige, det så kallade Öresundsavtalet, måste revideras, bland annat för att passa nutidens arbetsliv och till exempel låta arbete från hemmakontoret blir möjligt – oavsett pandemi eller inte – utan att beskattningslandet ändras
- det ska bli tillåtet att ta ett annat jobb – eller ett styrelseuppdrag – i hemlandet och samtidigt arbeta ”på andra sidan”.

Big business

Med genomförandet av dessa och andra förändringar finns det pengar att tjäna. Stora pengar, enligt Dansk Erhverv, den näringslivsorganisation och arbetsgivarförening, som numera är ägare till Børsen-huset.

De konstaterar i sin analys - *Svenske pendlere til Danmark er stor gevinst for dansk økonomi* – att 11 600 svenska pendlare under år 2021 bidrog till Danmarks bnp med 8,8 miljarder danska kronor.

Vilket får organisationens marknadschef att från scenen förklara att det är ”big business” att stärka Danmarks och Sveriges gemensamma arbetsmarknad och öka antalet pendlare på Öresundsbron.

Big business är det också i Öresundsregionen. Detta året har stora satsningar aviserats.

- Det handlar om nya investeringar till ett värde av 50 miljarder danska kronor från existerande life science-verksamheter i den danska delen av Medicon Valley. Investeringar som primärt gäller produktionsutveckling, säger Anette Steenberg.

Någon måste gå före

Hon har tidigare arbetat som diplomat under 20 år runt om i världen med internationalisering av danska bolag, det vill säga att få ut danska bolag i världen och att få in utländska bolag i Danmark.

- Nyckelorden i min karriär är och har alltid varit internationalisering av näringslivet. Jag är en brobyggare mellan länder, säger hon och lägger till:

- Men jag är också dansk och har därför litet tålamod. Jag kan inte sitta och vänta på att saker och ting ska ske utan vill agera. Man är tvungen att själv visa vägen om man vill att andra ska följa den, säger Anette Steenberg och avslutar med de orden intervjun i Köpenhamns tidigare marknadsplats.

*I ett pressmeddelande från 2023-02-09 skriver Sydsvenska handelskammaren:

”Yrkandet från Handelskammaren är att domstolen skall upphäva regeringens beslut och besluta att det tills vidare inte skall gälla. Bakgrunden är en dom från EU-domstolen april 2022 som klargör rättsläget ytterligare kring kontrollerna.” I pressmeddelandet hänvisar man till Bertelsmann institutet i Tyskland som ”visat inre gränskontroll för svensk del kostar 50 miljarder Euro i lägre BNP om de pågår fram till 2025. Pendling och fungerande arbetsmarknad försvåras. Nyligen framkom att dansk polis inte anser att gränskontroller fungerar och att ökat samarbete är bättre.”